

Брюксел, 23.10.2019 г.
COM(2019) 484 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно гаранциите, покрити от общия бюджет
Положение към 31 декември 2018 година**

{SWD(2019) 379 final}

Съдържание

1.	Въведение	3
2.	Операции, гарантирани от бюджета на ЕС, и механизми за кризи на еврозоната, които не са обхванати от бюджета на ЕС	4
2.1	Заеми с макроикономически цели, отпуснати от Европейския съюз	4
2.2	Заеми с микроикономически цели.....	4
2.3	Финансиране на операции от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) в държави извън ЕС („външно финансиране от ЕИБ“), обезпечени с гаранции на ЕС (МВК)	4
2.4	Финансиране от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) на операции в държавите членки, обезпечени с гаранции на ЕС — Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) ..	6
2.5	Механизми за управление на кризи, които не са покрити от бюджета на ЕС	7
3.	Развитие на гарантираните операции.....	8
3.1	Операции, управлявани пряко от Комисията.....	9
3.1.1	Европейски механизъм за финансова стабилност (ЕМФС).....	10
3.1.2	Механизъм за подкрепа на платежния баланс (ПБ)	11
3.1.3	Заеми за макрофинансова помощ (МФП).....	12
3.1.4	Заеми в рамките на Евратом	13
3.2	Развитие на операциите на ЕИБ за външно финансиране	13
4.	Рискове, обезпечени от бюджета на ЕС.....	14
4.1	Определение на риска.....	14
4.2	Общ състав на рисковете.....	14
4.3	Годишен риск, обезпечен от бюджета на ЕС	15
4.3.1	Експозиция към държави членки	15
4.3.2	Експозиция към трети държави	16
5.	Задействане и плащане на гаранциите	17
5.1	Обслужване на дълга, което не е обезпечено от Гаранционния фонд за външни дейности (заеми от Евратом за държавите членки, ЕМФС и ППБ).....	17
5.1.1	Плащания от касова наличност	18
5.1.2	Плащания от бюджета на ЕС	18

5.2	Искания, отправени към Гаранционния фонд за външни дейности, и събрани суми (заеми по линия на МВК, МФП и Евратом за трети държави)	18
5.3	Развитие на Фонда	20
6.	Европейски фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ)	21
7.	Европейски фонд за устойчиво развитие (ЕФУР)	24
7.1	Относно гаранцията от ЕФУР.....	24
7.2	Гаранционен фонд на ЕФУР.....	25

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на настоящия доклад е осъществяване на наблюдение на кредитните рискове, поети от бюджета на ЕС, в резултат на гаранции, дадени за операции по отпускане на заеми, осъществени пряко от Европейския съюз или косвено — чрез гаранцията, отпусната за проекти за финансиране от ЕИБ извън Съюза.

Настоящият доклад се представя съгласно член 149 от предходния Финансов регламент¹, който все още е приложим за част от 2018 г. По тази причина настоящият доклад относно бюджетните гаранции и съответните рискове за 2018 г. се представя за последен път и ще бъде заменен с бъдещата схема за докладване, предвидена в новия Финансов регламент.

Докладът е структуриран както следва: в раздел 2 са описани основните елементи на операциите, гарантирани от бюджета на ЕС, както и редица други допълнителни механизми за управление на кризи, които не пораждат риск за бюджета на ЕС. В раздел 3 се проследява развитието на гарантираните операции. В раздел 4 са открити основните рискове, обезпечени от бюджета на ЕС. В раздел 5 се разглеждат задействането на гаранциите и развитието на Гаранционния фонд за външни дейности („Фондът“)², а в раздел 6 се разглежда развитието на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ)³.

Настоящият доклад се допълва от работен документ на службите на Комисията (РДСК), съдържащ подробни таблици и обяснителни бележки. В него е включен също така и макроикономически анализ на държавите, ползващи се от заеми и/или гаранции от ЕС, които представляват преобладаващата част от експозицията на Фонда.

¹ Регламент (ЕС, Евратом) № 966/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза, и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 на Съвета (ОВ L 298, 26.10.2012 г., стр. 1).

² Регламент на Съвета (ЕО, Евратом) № 2728/94 на Съвета от 31 октомври 1994 г. относно създаване на Гаранционен фонд за външни дейности (ОВ L 293, 12.11.1994 г., стр. 1), и впоследствие изменен с Регламент на Съвета (ЕО, Евратом) № 480/2009 (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 10) и Регламент (ЕС) 2018/409 (ОВ L 76, 19.3.2018 г., стр. 1) („Регламент за Гаранционния фонд“).

³ Регламент (ЕС) 2015/1017 на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2015 г. за Европейския фонд за стратегически инвестиции, Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси и Европейския портал за инвестиционни проекти и за изменение на регламенти (ЕС) № 1291/2013 и (ЕС) № 1316/2013 — Европейски фонд за стратегически инвестиции (Регламент за ЕФСИ), (ОВ L 169, 1.7.2015 г., стр. 1). Регламентът за ЕФСИ беше изменен с Регламент (ЕС) 2017/2396 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2017 г. по отношение на удължаването на срока на действие на Европейския фонд за стратегически инвестиции, както и въвеждането на технически подобрения за този фонд и за Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси (изменението ЕФСИ 2.0), (ОВ L 345, 27.12.2017 г., стр. 34). С изменението ЕФСИ 2.0, *inter alia*, бе увеличен размерът на гаранцията на ЕС и бе коригирана целевата ставка. Споразумението относно управлението на ЕФСИ и относно предоставянето на гаранцията на ЕС (Споразумението за ЕФСИ) беше подписано от Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) на 22 юли 2015 г. и беше изменено и отново потвърдено на 21 юли 2016 г., 21 ноември 2017 г., 9 март 2018 г. и декември 2018 г.

2. ОПЕРАЦИИ, ГАРАНТИРАНИ ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС, И МЕХАНИЗМИ ЗА КРИЗИ НА ЕВРОЗОНАТА, КОИТО НЕ СА ОБХВАНАТИ ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС

Рисковете, покрити от бюджета на ЕС, произтичат от различни операции по отпускане на заеми и осигуряване на гаранции, които могат да се обобщят в четири категории:

2.1 Заеми с макроикономически цели, отпуснати от Европейския съюз

Тези заеми включват 1) заеми за макрофинансова помощ⁴ (МФП) за трети държави, 2) заеми за подкрепа на платежния баланс⁵ (ППБ) на държави членки извън еврозоната, изпитващи затруднения, свързани с платежния баланс, и 3) заеми по линия на Европейския механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС)⁶ за подкрепа на всички държави членки, изпитващи или сериозно застрашени от тежки икономически и финансови сътресения, причинени от изключителни обстоятелства извън техния контрол. Те се отпускат заедно с финансова подкрепа от Международния валутен фонд (МВФ).

2.2 Заеми с микроикономически цели

Тази точка се отнася до заемите от Евратом⁷. Може да се използва Механизмът за отпускане на заеми от Евратом:

- *[в държавите членки]*: инвестиции в атомни електроцентрали и в промишлени мощности в ядрения горивен цикъл⁸ и
- *[в някои държави извън ЕС]*: инвестиции за подобряване на безопасността и ефикасността на атомните електроцентрали, които съществуват или са в процес на изграждане, както и проекти за извеждане от експлоатация⁹.

2.3 Финансиране на операции от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) в държави извън ЕС („външно финансиране от ЕИБ“), обезпечени с гаранции на ЕС¹⁰ (МВК)

В рамките на мандата за външно кредитиране (МВК) ЕС предоставя гаранция от бюджета на ЕС, за да се даде възможност на ЕИБ да повиши кредитирането си извън

⁴ МФП може също да бъде под формата на безвъзмездни средства за трети държави (извън обхвата на настоящия доклад). Препратките към правните основания са посочени в приложението към таблица А2Б към Работния документ на службите на Комисията.

⁵ Регламент (ЕО) № 332/2002 на Съвета от 18 февруари 2002 г. за установяване на механизъм, осигуряващ средносрочна финансова подкрепа за платежния баланс на държавите членки (ОВ L 53, 23.2.2002 г., стр. 1).

⁶ Регламент (ЕС) № 407/2010 на Съвета от 11 май 2010 г. за създаване на европейски механизъм за финансово стабилизиране (ОВ L 118, 12.5.2010 г., стр. 1).

⁷ Договор за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Евратом) от 25 март 1957 г., изменен и допълнен.

⁸ за държавите членки: Решение 77/270/Евратом на Съвета от 29 март 1977 г. за упълномощаване на Комисията да предоставя заеми по Евратом с цел подпомагане финансирането на атомни електроцентрали (ОВ L 88, 6.4.1977 г., стр. 9), изменено и допълнено.

⁹ За някои държави извън ЕС: Решение 94/179/Евратом на Съвета от 21 март 1994 г. (ОВ L 84, 29.3.1994 г.) за изменение на Решение 77/270/Евратом за упълномощаване на Комисията да отпуска заеми по Евратом с цел подпомагане финансирането, необходимо за повишаване на безопасността и ефективността на атомните електроцентрали в определени страни, които не са държави-членки

¹⁰ Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за предоставяне на гаранция от ЕС на Европейската инвестиционна банка за загуби по операции по финансиране на инвестиционни проекти извън Съюза (ОВ L 135, 8.5.2014 г., стр. 1).

ЕС в подкрепа на политиките на ЕС. МВК подкрепя дейността на ЕИБ в държавите на предприєдинителен етап, държавите от южното и източното съседство, Азия, Латинска Америка и Южна Африка. През периода на сегашния МВК (2014—2020 г.) бюджетът на ЕС гарантира операции на ЕИБ в размер до 32,3 милиарда евро. На 14 март 2018 г. Европейският парламент и Съветът приеха Решение (ЕС) 2018/412 за изменение на Решение № 466/2014/ЕС в контекста на междинния преглед на МВК, по-специално за увеличаване на максималния таван за текущия МВК от 27 милиарда евро на 32,3 милиарда евро. С това преразглеждане се добавя нова цел за дългосрочна икономическа устойчивост на бежанските, мигрантските, приемащите общности и общностите на транзитно преминаване, както и общностите на произход, като стратегически отговор за справяне с първопричините за миграцията.

Гаранцията от ЕС за ЕИБ покрива рискове от държавен и политически характер във връзка с нейните операции по финансиране, осъществявани извън Съюза в подкрепа на целите на външната политика на Съюза. Освен това ЕИБ финансира на собствен риск инвестиционни операции извън Съюза, както и дейности в рамките на специални мандати, например в държавите от АКТЬ¹¹.

За да се подпомага външната дейност на Съюза и за да може ЕИБ да финансира инвестиции извън Съюза, без това да се отразява на кредитоспособността на ЕИБ, по-голямата част от нейните операции извън Съюза се ползват с бюджетна гаранция от ЕС.

Гаранционен фонд за външни дейности¹²

От 1994 г. гарантираното външно финансиране от ЕИБ, заемите за МФП и заемите от Евратом за трети държави се обезпечават от Гаранционния фонд за външни дейности („Фондът“), а заемите за ППБ и тези по ЕМФС и от Евратом — пряко от бюджета на ЕС.

Този фонд покрива неизпълнение на задължения по заеми и на гаранции по заеми, предоставени на държави извън ЕС или за проекти в държави извън ЕС. Той бе създаден с цел:

- осигуряване на „ликвиден резерв“, за да не се налага ангажирането на средства от бюджета на ЕС при всяко неизпълнено или закъсняло плащане по гарантиран заем; както и
- създаване на инструмент за бюджетна дисциплина чрез установяване на финансова рамка за развитието на политиката на ЕС в областта на гаранциите по заемите от ЕС и ЕИБ, предоставени на трети държави¹³.

¹¹ Споразумението за партньорство АКТЬ — ЕС, подписано в Котону на 23 юни 2000 г., бе сключено за период от 20 години, от 2000 г. до 2020 г. То е най-всеобхватното споразумение за партньорство между развиващите се държави и ЕС. Този инструмент не се финансира от бюджета на ЕС.

¹² Регламент на Съвета (ЕО, Евратом) № 480/2009 относно създаване на Гаранционен фонд за външни дейности (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 10), изменен с Регламент (ЕС) 2018/409 (ОВ L 76, 19.3.2018 г., стр. 1).

¹³ Въпреки че в крайна сметка външните рискове са покрити от бюджета на ЕС, Гаранционният фонд представлява механизъм за защита на бюджета на ЕС срещу риска от неизпълнение на задължения. Последният годишен доклад за 2018 г. относно Фонда (COM(2019) 363 final) и неговото управление,

Ако трети държави станат държави членки, предоставените им заеми вече не се обезпечават от Фонда и рискът трябва да бъде понесен пряко от бюджета на ЕС. Средствата на Фонда се предоставят от бюджета на ЕС и трябва да се поддържат на равнището на определен процент от размера на непогасените суми по заемите и обезпеченията от него гаранции по заемите. Понастоящем този процент, наричан „целева ставка“, е 9 %¹⁴. Ако ресурсите на Фонда не са достатъчни, бюджетът на ЕС осигурява необходимите средства. Активите на фонда се управляват от ЕИБ.

2.4 Финансиране от Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) на операции в държавите членки, обезпечени с гаранции на ЕС — Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ)

Европейският фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) е основен елемент от Плана за инвестиции за Европа, предназначен да стимулира в дългосрочен план икономическия растеж и конкурентоспособността в Европейския съюз.

Гаранцията на ЕС¹⁵ обхваща операциите по финансиране и инвестиране, подписани от ЕИБ в рамките на компонента за инфраструктура и иновации (КИИ), и от ЕИФ в рамките на компонента за МСП (КМСП) и на подкомпонента на КИИ за инвестиции за МСП/дружества със средна пазарна капитализация. Гаранцията на ЕС покрива част от общите операции на ЕФСИ, а за друга част от тях рискът се поема от групата на ЕИБ¹⁶.

ЕИБ и ЕИФ отговарят за оценяването и наблюдаването на риска на отделните операции и докладват за това на Комисията и Европейската сметна палата.

Гаранционен фонд на Европейския фонд за стратегически инвестиции (ГФЕФСИ)¹⁷

Според член 12 от Регламента за ЕФСИ гаранционният фонд на ЕФСИ представлява ликвиден резерв, от който ЕИБ получава плащане в случай на постъпило искане за изпълнение по гаранцията на ЕС. В съответствие със Споразумението за ЕФСИ между ЕС и ЕИБ исканията се изплащат от ГФЕФСИ, ако техният размер надвишава средствата, които са на разпореждане на ЕИБ по сметката на ЕФСИ. Сметката на ЕФСИ, която се управлява от ЕИБ, бе създадена за целите на събирането на приходите и събраните суми на ЕС, произтичащи от операции на ЕФСИ, гарантирани по гаранцията на ЕС, и до размера на наличността по сметката — с цел плащане на искания за изпълнение по гаранцията на ЕС.

Гаранционният фонд трябва да се поддържа на определен процент¹⁸ (целева сума) от общата стойност на задълженията по гаранцията на ЕС, който понастоящем е 35 %. По

както и работният документ на службите на Комисията към него (SWD(2019) 314 final), одобрени на 15 август 2019 г., могат да бъдат намерени на адрес: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>.

¹⁴ За подробен доклад относно функционирането на Фонда и целевата ставка на обезпечаване вж. COM(2014) 214 final от 8.4.2014 г. и придружаващия го работен документ на службите на Комисията (SWD(2014) 129 final).

¹⁵ С изменението ЕФСИ 2.0 размерът на гаранцията на ЕС бе увеличен от 16 милиарда евро на 26 милиарда евро.

¹⁶ С изменението ЕФСИ 2.0 размерът на гаранцията на групата на ЕИБ бе увеличен от 5 милиарда евро на 7,5 милиарда евро.

¹⁷ За повече информация относно управлението на Гаранционния фонд на ЕФСИ вж. COM(2019) 244 final от 28.5.2019 г.

тази причина ликвидният резерв е предвиден да осигурява подходящ предпазен марж, с който се избягва излагането на бюджета на Съюза на неочаквани искания за изпълнение по гаранцията, а те да доведат до съкращаване на разходите или до корекции на бюджета. Затова той допринася за предвидимостта на бюджетната рамка.

ГФЕФСИ се захранва постепенно, като се взема под внимание увеличаването на експозицията, покривана от гаранцията на ЕС.

Съгласно член 12, параграф 4 от Регламента за ЕФСИ ресурсите на ГФЕФСИ се управляват пряко от Комисията и се инвестират в съответствие с принципа на доброто финансово управление при спазване на съответните пруденциални правила.

ЕИБ и ЕИФ отговарят за оценяването и наблюдаването на риска по отделните операции, обезпечени с гаранцията на ЕС. Въз основа на това докладване и на последователни и разумни допускания за бъдещата дейност Комисията осигурява адекватността на целевата сума и равнището на ГФЕФСИ, които са предмет на преразглеждане. В съответствие с член 16, параграф 3 от Регламента за ЕФСИ през март 2019 г. ЕИБ и ЕИФ представиха доклад на Комисията и на Европейската сметна палата.

В съответствие с член 16, параграф 2 от Регламента за ЕФСИ годишният доклад на ЕИБ до Европейския парламент и Съвета следва да съдържа конкретна информация за общия риск, свързан с операциите по финансиране и инвестиране, извършвани по линия на ЕФСИ, както и за исканията за изпълнение по гаранцията.

2.5 Механизми за управление на кризи, които не са покрити от бюджета на ЕС

Като част от мерките в отговор на кризата бяха създадени няколко други механизма, които обаче *не* пораждат риск за бюджета на ЕС. Те са посочени по-долу само с цел изчерпателност:

- *Механизъм за отпускане на заеми за Гърция*¹⁹, който се финансира чрез двустранни заеми за Гърция от останалите държави членки от еврозоната и се управлява централно от Комисията;

- *Европейски инструмент за финансова стабилност (EFSF)*²⁰: EFSF беше създаден от държавите членки от еврозоната през юни 2010 г. като временен спасителен механизъм с цел предоставяне на финансова помощ на държавите членки от еврозоната в рамките на програма за макроикономически корекции. Договорът за създаване на постоянен спасителен механизъм — Европейският механизъм за стабилност (ЕМС), влезе в сила на 27 септември 2012 г. От 1 юли 2013 г. EFSF продължава текущите си програми за Гърция (заедно с МВФ и някои държави членки), както и за Ирландия и Португалия (заедно с МВФ, някои държави членки и ЕС/ЕМФС)²¹, но вече не участва в нови програми за финансиране или споразумения за заеми;

¹⁸ Първоначално целевата сума беше определена в член 12, параграф 5 от Регламента за ЕФСИ на 50 % от съвкупните задължения по гаранцията на ЕС. От влизането в сила на Регламента за ЕФСИ 2.0 целевата сума е определена на 35 % от съвкупните задължения по гаранцията на ЕС.

¹⁹ Във връзка с Механизма за отпускане на заеми за Гърция вж.: http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/index_en.htm.

²⁰ Относно ЕИФС вж.: <http://www.efsf.europa.eu>.

²¹ Заемите, отпуснати по линия на ЕС/ЕМФС, са гарантирани от бюджета на ЕС.

- *Европейски механизъм за стабилност (ЕМС)*²²: ЕМС е важен компонент на всеобхватната стратегия на ЕС за запазване на финансовата стабилност в еврозоната чрез предоставяне на финансова помощ на държавите членки от еврозоната, които изпитват или са застрашени от финансови затруднения. Той представлява междуправителствена организация съгласно международното публично право. Седалището му е в Люксембург, а реалният му кредитен капацитет възлиза на 500 милиарда евро.

3. РАЗВИТИЕ НА ГАРАНТИРАНИТЕ ОПЕРАЦИИ

В настоящия раздел се проследява развитието на гарантираните операции: първо, на управляваните пряко от Комисията, второ — на управляваните от ЕИБ.

Таблица 1: Общ размер на непогасените суми, обезпечени от бюджета на ЕС, към 31 декември 2018 г. (милиона евро)

	Дължима главница	Натрупана лихва	Общо	%
Държави членки*				
Евратом	152,9	0,5	153,4	0,2 %
Подкрепа за платежния баланс	1 700,0	33,9	1 733,9	2,1 %
ЕИБ	1 141,0	9,0	1 150,0	1,4 %
ЕМФС	46 800,0	600,0	47 400,0	57,5 %
Междинна сума: държави членки**	49 793,9	643,3	50 437,2	61,2 %
Трети държави***				
МФП	4 360,7	26,8	4 387,6	5,3 %
Евратом	100,0	0,5	100,5	0,1 %
ЕИБ****	27 395,2	147,6	27 542,8	33,4 %
Междинна сума: трети държави	31 855,9	174,9	32 030,9	38,8 %
Общо	81 649,9	818,2	82 468,1	100 %
* Този риск е обезпечен пряко от бюджета на ЕС. Тук се включват също заемите, отпуснати от ЕИБ и Евратомна държави членки преди присъединяването им към ЕС. ** Тези данни не включват операциите на ЕФСИ, за които бяха изплатени 15,8 милиона евро към отчетната дата. *** Обезпеченият от Фонда риск е ограничен до 18 милиарда евро поради ограниченията на гаранциите,				

²² Относно ЕМС вж.: <http://esm.europa.eu>.

предоставени на ЕИБ по всеки един от мандатите за външно кредитиране (МВК) (вж. работния документ на службите на Комисията, раздел 2.1.3 — Гаранции, предоставени на ЕИБ).

**** Тук са включени заемите, суброгирани на ЕС след неизпълнението на задължения по заеми от ЕИБ от страна на Сирия и Enfidha (Тунис) (сума: 502,02 милиона евро, включително непогасената главница, начислените лихви и санкциите). Тези заеми бяха обезценени напълно във финансовите отчети на ЕС за 2015 г., 2016 г., 2017 г. и 2018 г.

В таблици А1, А2а, А2б и А3 от РДСК се предоставя допълнителна подробна информация относно тези непогасени суми, по-специално по отношение на таваните, фактически предоставените суми или ставките по гаранциите.

3.1 Операции, управлявани пряко от Комисията

Комисията предоставя финансова подкрепа на трети държави и на държавите членки под формата на двустранни заеми, финансирани от капиталовите пазари, с гаранция от бюджета на ЕС по силата на различни правни актове на Съвета или на Съвета и на Европейския парламент, в зависимост от преследваните цели. Съответствието на финансовата подкрепа за трети държави с общите цели на политиката за външна дейност на ЕС се гарантира от Комисията и върховния представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност, подпомаган от Европейската служба за външна дейност (ЕСВД).

Поради това, с цел да се финансират дейностите по отпускане на заеми, одобрени от Съвета, Комисията е оправомощена да заема средства на капиталовите пазари от името на Европейския съюз и Евратом. Вземането и отпускането на заеми се извършват под формата на операции от вида „бек-ту-бек“, с което се гарантира, че бюджетът на ЕС не поема лихвен или валутен риск. На оставащите за изплащане задължения по получени заеми съответстват оставащите за събиране вземания по отпуснати заеми.

Таблица 16 Операции на ЕС през 2018 г. (милиона евро)

Инструмент	Бенефициер (погасителна вноска транш)	Дата на плащане	Падеж	Сума	Общо на програма
ЕМФС	Ирландия - 2-ро удължаване	06.2.2018 г.	04.4.2025 г.	2 400	4 500
		06.3.2018 г.	04.4.2033 г.	1 000	
	Ирландия - 3-то удължаване	29.6.2018 г.	04.4.2033 г.	500	
	Португалия - 2-ро удължаване	29.6.2018 г.	04.4.2033 г.	600	
Евратом	Енергоатом (Украйна) - 2-ра погасителна вноска	06.7.2018 г.	06.7.2028 г.	50	50
МФП	Грузия МФП II - 1-ва погасителна вноска	11.12.2018 г.	04.4.2033 г.	15	515
	Украйна МФП IV - 1-ва погасителна вноска	11.12.2018 г.	04.4.2033 г.	500	
				Общо	5 065

Таблица 2: Нови операции по получаване и отпускане на заеми (гарантирани от бюджета на Съюза), планирани за 2019 г. и 2020 г. (в милиони евро)

Инструмент	2019 г.	2020 г.
А. Операции на Съюза и Евратом по получаване и отпускане на заеми, гарантирани от бюджета на Съюза		
1. <i>Макрофинансова помощ от Съюза за трети държави (МФП)</i>		
<i>Решени или планирани операции:</i>		
Грузия II	20	
Йордания II	100	
Молдова	20	40
Тунис II	150	150
Украйна IV	500	
Междинна сума МФП	790	190
2. Заеми от Евратом	100	100
3. Платежен баланс	0	0
4. <i>Европейски механизъм за финансово стабилизиране (ЕМФС)</i>	0	0
Междинна сума А	890	290
Б. Заеми от Европейската инвестиционна банка, гарантирани от бюджета на Съюза		
1. Държави на предприєдинителен етап	1200	1490
2. Съседни и партньорски държави	2523	2749
3. Азия и Латинска Америка	559	623
4. Република Южна Африка	78	79
Междинна сума Б	4359	4940
Общо всичко	5249	5230

3.1.1 Европейски механизъм за финансова стабилност (ЕМФС)

В заключенията си от 9—10 май 2010 г. Съветът по икономически и финансови въпроси определи размера на средствата по този механизъм на 60 милиарда евро²³. В допълнение държавите членки от еврозоната изразиха готовност да допълнят тези ресурси при необходимост. С член 2, параграф 2 от Регламент № 407/2010 на Съвета²⁴ непогасените суми по заеми или кредитните линии, които следва да бъдат предоставени на държавите членки, се ограничават до съществуващия марж под тавана на собствените ресурси за бюджетните кредити за плащания.

Вследствие на решенията на Съвета за предоставяне на финансова помощ от Съюза на Ирландия²⁵ (до 22,5 милиарда евро) и Португалия²⁶ (до 26 милиарда евро) плащанията достигнаха 22,5 милиарда евро за Ирландия и 24,3 милиарда евро за Португалия (останалите 1,7 милиарда евро не бяха поискани от португалското правителство). Съответно ЕМФС разполага с остатъчен капацитет от 13,2 милиарда евро за оказване на допълнителна помощ при поискване.

²³ Вж. съобщението за медиите относно извънредния Съвет по икономически и финансови въпроси от 9—10 май 2010 г. (http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/114324.pdf).

²⁴ Регламент (ЕС) № 407/2010 на Съвета от 11 май 2010 г. за създаване на европейски механизъм за финансово стабилизиране (ОВ L 118, 12.5.2010 г., стр. 1).

²⁵ Решение за изпълнение 2011/77/ЕС на Съвета от 7 декември 2010 г. за предоставяне на финансова помощ за Ирландия от страна на Съюза (ОВ L 30, 4.2.2011 г., стр. 348).

²⁶ Решение за изпълнение 2011/344/ЕС на Съвета от 30 май 2011 г. за предоставяне на финансова помощ за Португалия от страна на Съюза (ОВ L 159, 17.6.2011 г., стр. 88). Вж. също така поправката (ОВ L 178, 10.7.2012 г., стр. 15).

През април 2013 г. Еврогрупата/Съветът по икономически и финансови въпроси реши да увеличи максималния среднопретеглен матуритет на заемите от ЕМФС от 12,5 на 19,5 години, като по този начин на страните бенефициери беше дадена възможност да поискат удължаване на матуритетите на заемите до 2026 г. (по отделни траншове).

Развитие през 2018 г.

Ирландия

На 27 ноември 2017 г. беше получено искане от Ирландия за удължаване на заема от ЕМФС в размер на 3,4 милиарда евро, предоставен на Ирландия през 2011 г. и с падеж на 4 април 2018 г. Заемът беше рефинансиран през първото тримесечие на 2018 г. в две сделки с падеж през април 2025 г. (2,4 милиарда евро) и април 2033 г. (1 милиард евро).

Освен това през второто тримесечие на 2018 г. от Ирландия бе получено допълнително искане за удължаване на заема от ЕМФС в размер на 500 милиона евро, предоставен на Ирландия през октомври 2011 г. и с падеж на 4 октомври 2018 г. Заемът беше рефинансиран през юни 2018 г. чрез увеличаване на броя на емитираните вече облигации с падеж през април 2033 г. (500 милиона евро).

След удължаването на погасителния срок със 7 години (2,4 милиарда евро) и с 15 години (1,5 милиарда евро) през първото и второто тримесечие на 2018 г. среднопретегленият срок до падежа на заемите от ЕМФС за Ирландия понастоящем е 17,1 години.

Португалия

През второто тримесечие на 2018 г. от Португалия бе получено допълнително искане за удължаване на заема от ЕМФС в размер на 600 милиона евро, предоставен на Португалия през октомври 2011 г. и с падеж на 4 октомври 2018 г. Заемът беше рефинансиран през юни 2018 г. чрез увеличаване на броя на емитираните вече облигации с падеж през април 2033 г. (600 милиона евро).

След удължаването на погасителния срок с 15 години (600 милиона евро) през второто тримесечие на 2018 г. среднопретегленият срок до падежа на заемите от ЕМФС за Португалия понастоящем е 15,3 години.

3.1.2 Механизъм за подкрепа на платежния баланс (ПБ)

Средносрочната финансова подкрепа на ЕС по механизма за ППБ беше възобновена в края на 2008 г., за да се помогне на Унгария, а по-късно и на Латвия и Румъния да възстановят доверието на пазарите, с общ размер на поетите задължения от 14,6 милиарда евро, от които бяха изплатени 13,4 милиарда евро.

Развитие през 2018 г.

Румъния погаси два транша по заем от 1,2 милиарда евро през април 2018 г. и 150 милиона евро през октомври 2018 г. През 2018 г. непогасената сума по заеми за ППБ намаля от 3,05 милиарда евро на 1,7 милиарда евро.

От максималния размер от 50 млрд. евро, към 31 декември 2018 г. механизмът за ППБ разполагаше с капацитет в размер на 48,3 млрд. евро за предоставяне на допълнителна помощ, ако е необходима.

3.1.3 Заеми за макрофинансова помощ (МФП)

Като правило, решенията за МФП се вземат от Европейския парламент и Съвета (член 212 от ДФЕС). Съветът обаче може да приеме решение по предложение на Комисията, когато ситуацията в трета държава изисква спешна финансова помощ (член 213 от ДФЕС). Тази процедура бе използвана при втория пакет за МФП за Украйна през 2014 г.

Развитие през 2018 г.

Грузия

На 18 април 2018 г. Европейският парламент и Съветът решиха да предоставят допълнителна макрофинансова помощ в размер до 45 милиона евро за Грузия (МФП II), състояща се от 10 милиона евро безвъзмездни средства и заем от 35 милиона евро²⁷.

Първият транш от заема за 15 милиона евро (от общо 35 милиона евро съгласно решението) по втората програма на Грузия (МФП II) беше изплатен

през декември 2018 г.

Украйна

На 4 юли 2018 г. Европейският парламент и Съветът решиха да предоставят на Украйна допълнителна макрофинансова помощ (МФП) в размер до 1 милиард евро (МФП IV), състояща се от два транша от по 500 милиона евро, за да бъдат подпомогнати икономическото стабилизиране на Украйна и програмата за провеждането на съществени реформи²⁸.

Първият транш от 500 милиона евро по четвъртата програма за Украйна (МФП IV) бе изплатен през декември 2018 г.

Република Молдова

На 13 септември 2017 г. Европейският парламент и Съветът решиха да предоставят допълнителна макрофинансова помощ на Република Молдова в размер на 100 милиона евро (до 60 милиона евро под формата на заеми и до 40 милиона евро под формата на безвъзмездни средства)²⁹.

Тази операция е спряна поради несъответствие с предварителните условия за политиката.

Допълнителна информация

Що се отнася до погасяванията, 55,73 милиона евро бяха възстановени от държавите бенефициери: Албания (1,8 милиона евро), Босна и Херцеговина (4 милиона евро),

²⁷ Решение (ЕС) 2018/598 на Европейския парламент и на Съвета от 18 април 2018 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Грузия (ОВ L 103, 23.4.2018 г., стр. 8).

²⁸ Решение (ЕС) 2018/947 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2018 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Украйна (ОВ L 171, 6.7.2018 г., стр. 11).

²⁹ Решение (ЕС) 2017/1565 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2017 г. за предоставяне на макрофинансова помощ на Република Молдова (ОВ L 242, 20.9.2017 г., стр. 14).

Северна Македония (5,6 милиона евро), Черна гора (1,10 милиона евро) и Сърбия (43,23 милиона евро).

Непогасените суми по заеми за МФП нараснаха от 3,9 милиарда евро на 4,4 милиарда евро в периода от 31 декември 2017 г. до 31 декември 2018 г. Заемите за Украйна представляват 76 % от общата експозиция за МФП.

3.1.4 Заеми в рамките на Евратом

Заемите от Евратом, предоставени на държави членки или на някои отговарящи на условията държави извън ЕС (в момента Руската федерация, Армения и Украйна), са с максимален размер от 4 милиарда евро, от които вече са изплатени около 92 %. Остават 326 милиона евро от решението за общо 4 милиарда евро.

Украйна

Заем в размер на 300 милиона евро за Украйна, предназначен за модернизацията с цел обезопасяване на съществуващите ядрени съоръжения, бе предоставен с Решение на Комисията от 24.6.2013 г.³⁰ Заемът е отпуснат в тясно сътрудничество с ЕБВР, която успоредно с него предоставя друг заем от 300 милиона евро.

Тези заеми са обезпечени с държавни гаранции, които покриват 100 % от непогасените суми в края на годината. Първият транш от Евратом в размер на 50 милиона евро бе изплатен през май 2017 г., а вторият транш от Евратом от 50 милиона евро — през юни 2018 г.

България и Румъния

Заем от 212,5 милиона евро бе предоставен на България под формата на многовалутен механизъм за модернизирането на атомна електроцентрала „Козлодуй“ (блокове 5 и 6). Споразумението за заем между Европейската общност за атомна енергия и АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД бе подписано на 29 май 2000 г. Към 31 декември 2018 г. неизплатената сума възлизаше на 33,8 милиона евро.

Заем от 223,5 милиона евро бе предоставен на Румъния под формата на многовалутен механизъм за приключването на втори блок от атомната електроцентрала „Черна вода“. Споразумението за заем между Европейската общност за атомна енергия и Societatea Nationala Nuclearelectrica S.A. бе подписано на 11 юни 2004 г. Към 31 декември 2018 г. неизплатената сума възлизаше на 119,1 милиона евро.

От 1 януари 2007 г., когато България и Румъния станаха държави членки, остатъчният риск по тези операции се обезпечава пряко от бюджета на ЕС, а не от Гаранционния фонд за външни дейности.

3.2 Развитие на операциите на ЕИБ за външно финансиране

Развитие през 2018 г.

В рамките на мандата на ЕИБ за външно кредитиране за периода 2014—2020 г. към 31 декември 2018 г. са били подписани договори за 17,64 милиарда евро, от които само

³⁰ С(2013) 3496.

5,77 милиарда евро са били изплатени към тази дата, с което непогасената главница остава 5,41 милиарда евро (вж. таблица А3 от Работния документ на службите на Комисията). За повече информация относно държавите, обхванати от мандата на ЕИБ, вж. таблици А1, А3 и А4 от РДСК.

За предишните мандати на ЕИБ за външно кредитиране вж. таблица А3 от Работния документ на службите на Комисията.

Неизпълнението на плащанията по лихвите и главниците от страна на сирийското правителство продължи и през 2018 г. ЕИБ се обърна към Гаранционния фонд, за да покрие тези просрочени плащания (вж. точка 5.2 по-долу).

Непогасените суми към 31 декември 2018 г. по различните механизми, изброени в настоящия раздел, са представени в таблица 1.

4. РИСКОВЕ, ОБЕЗПЕЧЕНИ ОТ БЮДЖЕТА НА ЕС

4.1 Определение на риска

Поетият от бюджета на ЕС риск произтича от непогасената главница и дължимата лихва при гарантираните операции.

За целите на настоящия доклад се използват два метода за оценка на рисковете, поети от бюджета на ЕС (пряко или косвено чрез Фонда):

- „общият обезпечен риск“ се базира на общата сума на непогасената главница и начислените лихви по съответните операции към определена дата³¹;
- бюджетният подход, който се определя като „годишен риск, поет от бюджета на ЕС“, се основава на изчисляване на максималната сума на дължимите годишни плащания, които ЕС трябва да извърши през дадена финансова година, ако се допусне, че е налице неизпълнение за всички плащания по гарантираните заеми³².

4.2 Общ състав на рисковете

До 2010 г. максималният риск по отношение на общите непогасени гарантирани суми беше свързан главно със заеми, предоставени на трети държави. От 2011 г. финансовата криза оказва значително въздействие върху публичните финанси на държавите членки, което доведе до увеличение на кредитните операции на ЕС в помощ на нуждите от държавно финансиране в отделните държави членки.

Вследствие на това съставът на риска се промени. Към 31 декември 2018 г. 61,2 % от общите непогасени суми³³ са по операции по получаване на заеми за държавите членки, обезпечени пряко от бюджета на ЕС (спрямо 45 % към 31.12.2010 г.).

³¹ Вж. таблица 1 от доклада.

³² За целите на това изчисление се допуска, че при необслужваните заеми под внимание се вземат само изискуемите плащания, а не пълният размер на оставащото за погасяване задължение (вж. таблици 2 и 3 от доклада и таблица А4 от РДСК).

³³ Вж. таблица 1.

4.3 Годишен риск, обезпечен от бюджета на ЕС

Що се отнася до непогасените заеми към 31 декември 2018 г. (вж. таблица 1 по-горе), максималната сума, която ЕС трябва да изплати през 2019 г. (пряко и чрез Фонда) — ако се *предположи*, че по *всички* гарантирани заеми е налице неизпълнение, възлиза на 6 337 милиона евро. Това включва плащания на главница и на лихви по обезпечените заеми, изискуеми през 2019 г., при допускането, че при необслужваните заеми под внимание се вземат само изискуемите плащания, а не пълният размер на оставащото за погасяване задължение (за подробна информация вж. таблица А4 от РДСК).

4.3.1 Експозиция към държави членки

През 2019 г. ЕС ще поеме максимален годишен риск, свързан с операции с държавите членки, в размер на 2 953,1 милиона евро (46,6 % от общия годишен риск). Този риск се отнася до:

- а) заемите, отпуснати от ЕИБ и/или от Евратом преди присъединяването на държавите членки към ЕС;
- б) заемите, отпуснати в рамките на механизма за ППБ, и
- в) заемите, отпуснати по линия на ЕМФС.

Таблица 2: Класация на държавите членки в зависимост от годишния риск, поет от бюджета на ЕС през 2019 г. (в млн. EUR)

Позиция	Държава	Заеми	Максимален годишен риск	Дял на страната в годишния риск, свързан с държави членки	Дял на страната в общия годишен риск за 2019 г. (ДЧ и трети държави)
1	Румъния	а) + б)	1 188,58	40,2 %	18,8 %
2	Португалия	в)	584,84	19,8 %	9,2 %
3	Латвия	а) + б)	524,04	17,7 %	8,3 %
4	Ирландия	в)	518,98	17,6 %	8,2 %
5	България	а)	54,85	1,9 %	0,9 %
6	Хърватия	а)	34,11	1,2 %	0,5 %
7	Полша	а)	18,90	0,6 %	0,3 %
8	Словакия	а)	13,40	0,5 %	0,2 %
9	Чешка република	а)	12,62	0,4 %	0,2 %
10	Литва	а)	2,74	0,1 %	0,0 %
Общо			2 953,1	100,0 %	46,6 %

4.3.2 Експозиция към трети държави

През 2019 г. Фондът ще поеме максимален годишен риск, свързан с експозицията към трети държави, в размер на 3 383,8 милиона евро (53,4 % от общия годишен риск). Рисковете, свързани с трети държави, се отнасят до заемите, отпуснати от ЕИБ, МФП и Евратом (подробна информация се съдържа в таблица А2б от РДСК). Фондът обезпечава гарантираните заеми за трети държави с падежи до 2042 г.

Първите десет държави (от общо 46 държави извън ЕС) са класирани по-долу според изискуемите плащания през 2019 г. Те възлизат на 2 864,50 милиона евро, или 84,7 % от годишния риск във връзка с трети държави, поет от Фонда за 2019 г. Икономическата ситуация в тези държави е анализирана и коментирана в точка 3 от РДСК. В таблиците за отделните държави се посочва и определената от рейтинговите агенции кредитоспособност.

Таблица 3: Класация на **10-те трети държави** с най-голяма експозиция според годишния риск, поет от бюджета на ЕС през 2019 г. (милиона евро).

Позиция	Държава	Максимален годишен риск	Дял на страната в годишния риск, свързан с трети държави	Дял на страната в общия годишен риск за 2019 г. (ДЧ и трети държави)
1	Турция	977,50	28,9 %	15,4 %
2	Египет	739,28	21,8 %	11,7 %
3	Тунис	279,98	8,3 %	4,4 %
4	Мароко	260,06	7,7 %	4,1 %
5	Сърбия	187,00	5,5 %	3,0 %
6	Украйна	161,05	4,8 %	2,5 %
7	Босна и Херцеговина	73,41	2,2 %	1,2 %
8	Ливан	64,53	1,9 %	1,0 %
9	Южна Африка	62,76	1,9 %	1,0 %
10	Панама	58,94	1,7 %	0,9 %
Общо (първите 10)		2 864,50	84,7 %	45,2 %

5. ЗАДЕЙСТВАНЕ И ПЛАЩАНЕ НА ГАРАНЦИИТЕ

5.1 Обслужване на дълга, което не е обезпечено от Гаранционния фонд за външни дейности (заеми от Евратом за държавите членки, ЕМФС и ППБ)

Член 323 отДФЕС гласи, че „финансови средства се предоставят, за да може Съюзът да изпълнява своите правни задължения спрямо трети страни“. В съответствие с това законодателната уредба на ЕС, както и приложимите процедури гарантират, че държавите членки задължително внасят в бюджета на ЕС финансовите средства, необходими на Съюза, за да изпълнява винаги правните си задължения.

Поради това ЕС е въвел множество слоеве от много строги предпазни механизми, за да се гарантира, че винаги ще се издължи на своите собствени заемодатели своевременно и в пълен размер. Всеки един от основните предпазни механизми, сам по себе си, би бил достатъчен, за да се гарантират погасяванията.

5.1.1 *Плащания от касова наличност*

Бюджетът на ЕС временно покрива обслужването на дълга в съответните срокове, в случай че длъжникът не изплати своя заем от ЕС навреме. Комисията използва собствените си касови наличности, за да избегне закъснения и свързаните с тях разходи при обслужване на операциите си по получаване на заеми³⁴.

Като се има предвид, че повечето разходи се правят през първото тримесечие на всяка година, погасяването на дълга е структурирано за месеците след това, както и в началото на всеки месец, когато наличните средства са най-големи.

5.1.2 *Плащания от бюджета на ЕС*

В случай на неизпълнение от държава членка³⁵ и недостатъчност на собствените ресурси на ЕС Комисията може да използва наличните ресурси от бюджета на ЕС и да даде приоритет на изплащането на дълга пред другите незадължителни разходи. Според член 14, параграф 4 от Регламент № 609/2014 на Съвета, ако това се окаже недостатъчно, законодателството на ЕС задължава държавите членки да направят допълнителни вноски, необходими за изплащане на дълга и балансиране на бюджета, до таван от 1,20 % от БНД на ЕС. Ако е необходимо, законодателството на ЕС позволява на държавите членки да допринасят за бюджета на ЕС независимо от своя дял.

Тъй като през 2018 г. нямаше неизпълнение от страна на държави членки, не бяха поискани бюджетни кредити.

5.2 **Искания, отправени към Гаранционния фонд за външни дейности, и събрани суми (заеми по линия на МВК, МФП и Евратом за трети държави)**

В случай на забавено плащане от страна на бенефициера на заем, който е отпуснат или гарантиран от ЕС в полза на трета държава, Гаранционният фонд следва да покрие сумата на неизпълнението в срок от три месеца от искането.

За заеми по линия на МВК сумите, поискани от ЕИБ, се изтеглят от сметката на Гаранционния фонд след разрешение от службите на Комисията. Когато ЕС извършва плащане по гаранцията на ЕС, той встъпва в правата и средствата за правна защита на ЕИБ³⁶. За заемите по линия на Евратом и МФП, ако плащането закъснее с повече от три месеца след падежа, Комисията използва средствата на Фонда за покриване на неизпълнението³⁷ и за попълване на своите касови наличности.

³⁴ Вж. член 14 от Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства (ОВ L 168, 7.6.2014 г., стр. 39).

³⁵ Вж. член 14, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014.

³⁶ Вж. член 8.7 от Решение № 466/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за предоставяне на гаранция от ЕС на Европейската инвестиционна банка за загуби по операции по финансиране на инвестиционни проекти извън Съюза (ОВ L 135, 8.5.2014 г., стр. 1), изменено с Решение (ЕС) 2018/412 на Европейския парламент и Съвета от 14 март 2018 г. за изменение на Решение № 466/2014/ЕС за предоставяне на гаранция от ЕС на Европейската инвестиционна банка за загуби по операции по финансиране на инвестиционни проекти извън Съюза (ОВ L 76, 19.3.2018 г., стр. 30).

³⁷ С изключение на България и Румъния, на които бяха предоставени заеми от Евратом преди присъединяването им към Съюза. Заемите (и гаранциите по заеми) за присъединяващите се държави бяха обезпечени от Фонда до датата на присъединяване. От същата дата тези, които

В контекста на МВК, ЕИБ извършва от името на ЕС процедурите по събиране на суброгираните суми³⁸.

Заеми от ЕИБ за проекти в Сирия

От декември 2011 г. ЕИБ отчита неизпълнение при погасяването на определени лихвени плащания и главница от страна на сирийското правителство. Тъй като официалните искания за плащане не бяха изпълнени, през май 2012 г. ЕИБ се обърна към Гаранционния фонд. Исканията за плащане, съответстващи на необслужваните от Сирия заеми, са представени в таблица 4а.

Таблица 4а: Искания, отправени към Гаранционния фонд поради необслужвани от Сирия заеми (милиона евро)

Година (Теглене от сметката на ГФ)	Брой изплатени искания	Размер на дължимите погасителни вноски	Санкции и начислени лихви ³⁹	Възстановена сума	Общо
2012	2	24,0	0,0	2,1	21,8
2013	8	59,3	1,4	0,0	60,7
2014	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2015	8	58,7	1,5	0,0	60,2
2016	12	103,8	2,4	0,0	106,2
2017	13	56,1	0,2	0,0	56,3
2018	12	55,7	0,1	0,0	55,7
Общо	63	416,17	7,03	2,1	421,1

Към 31 декември 2018 г. общата сума на непогасената главница по гарантираните заеми, свързани със Сирия, възлиза на 555 милиона евро главница⁴⁰, като падежът на последния заем настъпва през 2030 г.

останаха непогасени, престанаха да бъдат външни дейности на Съюза и следователно бяха обезпечени пряко от бюджета на ЕС.

³⁸ За допълнителна информация относно процедурите по събиране на вземанията вж. също Споразумението за събиране на вземанията, подписано на 3 октомври 2018 г. между Европейския съюз и Европейската инвестиционна банка, уреждащо условията и процедурите за събиране на плащания, извършени от ЕС по линия на гаранциите, предоставени от него на ЕИБ за загуби по операции за финансиране на инвестиционни проекти извън ЕС.

³⁹ ЕИБ изисква санкции и начислени лихви едва с второто искане за плащане за всеки заем, като те се начисляват от датата на неизпълнението до датата на плащането от Гаранционния фонд.

⁴⁰ Това включва сумата от 375,39 милиона евро (главница), които вече са поискани от ЕИБ до 31.12.2018 г.

TAV Tunisie S.A. (летище Enfidha)

През 2016 г. ЕИБ задейства гаранцията на ЕС съгласно мандата за външно кредитиране във връзка със заем за TAV Tunisie S.A. (летище Enfidha).

На 15 януари 2018 г. сумата от 0,14 милиона евро, събрана от летище Enfidha, беше кредитирана в полза на Гаранционния фонд за външни дейности. Тази сума вече беше отчетена като актив (вземане) в счетоводния баланс към 31 декември 2017 г.

Отправените към Фонда искания, съответстващи на необслужвания заем за TAV Tunisie S.A. (летище Enfidha), са представени в таблица 4б.

Таблица 4б: Искане към Гаранционния фонд във връзка с TAV Tunisie S.A. (летище Enfidha) (в милиони евро)

Година на теглене	Брой изплатени искания	Размер на дължимите погасителни вноски	Санкции и начислени лихви ³²	Възстановена сума	Общо
2016	1	4,63	0,03	0,00	4,65
2017	3	30,16	0,01	0,00	30,17
2018	0	0,0	0,0	0,14	-0,14
Общо	4	34,78	0,04	0,14	34,68

Развитие след 31 декември 2018 г. (до 30 юни 2019 г.)

През февруари и март 2019 г. бяха изплатени общо 10,6 милиона евро по две искания за плащане във връзка с просрочени плащания от Сирия (3,2 милиона евро и 7,4 милиона евро, включително санкциите, прилагани от ЕИБ).

5.3 Развитие на Фонда

Съгласно Регламента за създаване на Гаранционен фонд за външни дейности („Регламентът за Гаранционния фонд“)⁴¹ подходящото ниво (целева сума) е определено на 9 % от общия размер на непогасените задължения по главницата, произтичащи от всяка операция, плюс начислените лихви. Въведен е механизъм за финансиране, чрез който да се осигури постигането на целевата сума.

Въз основа на този механизъм през февруари 2018 г. от бюджета на ЕС бяха изплатени 137,8 милиона евро в полза на Фонда, а през февруари 2019 г. съответното плащане бе в размер на 103,2 милиона евро.

⁴¹ Регламент на Съвета (ЕО, Евратом) № 480/2009 относно създаване на Гаранционен фонд за външни дейности (ОВ L 145, 10.6.2009 г., стр. 10), изменен с Регламент (ЕС) 2018/409 (ОВ L 76, 19.3.2018 г., стр. 1).

Към 31 декември 2018 г. нетните активи⁴² на Фонда възлизаха на 2,60884 милиарда евро. По тази причина, тъй като нетните активи на Фонда са били по-малко от целевия размер⁴³ (2,84899 милиарда евро), Гаранционният фонд ще бъде запазен с 240,15 милиона евро през 2020 г.

По време на междинния преглед на мандата на ЕИБ за външно кредитиране следва да се извърши преглед за оценяване на основните параметри на Фонда, по-специално на целевия размер. По тази причина външен изпълнител извърши оценка на Гаранционния фонд, при която взе предвид рисковия профил на Фонда и неговата ефективност с оглед на развитието на външното финансиране, покрито от Фонда, и на свързаните с него рискове. Докладът бе представен през август 2016 г. и основното заключение беше, че 9 %-ната целева сума все още се смята за оптимална за сегашното равнище на риска по портфейла от заеми, дори при сценарий на допълнително понижаване на кредитния рейтинг на основните длъжници. Поради това 9 %-ната целева сума се запазва.

6. ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА СТРАТЕГИЧЕСКИ ИНВЕСТИЦИИ (ЕФСИ)⁴⁴

Гаранционният фонд на ЕФСИ се запазва постепенно, като се взема под внимание увеличаването на експозицията, покривана от гаранцията на ЕС.

Съгласно член 12, параграф 4 от Регламента за ЕФСИ ресурсите на ГФЕФСИ се управляват пряко от Комисията и се инвестират в съответствие с принципа на доброто финансово управление при спазване на съответните пруденциални правила.

ЕИБ и ЕИФ отговарят за оценяването и наблюдаването на риска по отделните операции, обезпечени с гаранцията на ЕС. Въз основа на това докладване и на последователни и разумни допускания за бъдещата дейност Комисията осигурява адекватността на целевата сума и равнището на ГФЕФСИ, които са предмет на преразглеждане. В съответствие с член 16, параграф 3 от Регламента за ЕФСИ през март 2019 г. ЕИБ и ЕИФ представиха доклад на Комисията и на Европейската сметна палата.

⁴² Общата стойност на активите на Фонда минус начислените задължения (такси на ЕИБ и одиторски такси).

⁴³ 9 % от 31 655,46 милиона евро. Целевата сума се изчислява, като 9-те % се приложат върху общите непогасени капиталови задължения, произтичащи от всяка операция, плюс начислените лихви (заеми, отпуснати от ЕИБ, Евратом и под формата на МФП за трети държави), а в по-малка степен суброгираните заеми в края на година „n-1“.

⁴⁴ Регламент (ЕС) 2015/1017 на Европейския парламент и на Съвета от 25 юни 2015 г. за Европейския фонд за стратегически инвестиции, Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси и Европейския портал за инвестиционни проекти и за изменение на регламенти (ЕС) № 1291/2013 и (ЕС) № 1316/2013 — Европейски фонд за стратегически инвестиции (Регламент за ЕФСИ), (ОВ L 169, 1.7.2015 г., стр. 1). Регламентът за ЕФСИ беше изменен с Регламент (ЕС) 2017/2396 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2017 г. по отношение на удължаването на срока на действие на Европейския фонд за стратегически инвестиции, както и въвеждането на технически подобрения за този фонд и за Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси (изменението ЕФСИ 2.0). С изменението ЕФСИ 2.0, *inter alia*, бе увеличен размерът на гаранцията на ЕС и бе коригирана целевата ставка. Споразумението относно управлението на ЕФСИ и относно предоставянето на гаранцията на ЕС (Споразумението за ЕФСИ) беше подписано от Европейската комисия и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) на 22 юли 2015 г. и беше изменено и отново потвърдено на 21 юли 2016 г., 21 ноември 2017 г., 9 март 2018 г. и декември 2018 г.

В съответствие с член 16, параграф 2 от Регламента за ЕФСИ годишният доклад на ЕИБ до Европейския парламент и Съвета следва да съдържа конкретна информация за общия риск, свързан с операциите по финансиране и инвестиране, извършвани по линия на ЕФСИ, както и за исканията за изпълнение по гаранцията.

Развитие през 2018 г.⁴⁵

Към 31 декември 2018 г. общата стойност на подписаните договори по линия на ЕФСИ възлизаше на 53,6 милиарда евро и обхващаше 28 държави членки, от които по компонента за инфраструктура и иновации (КИИ) бяха подписани договори на стойност 39,1 милиарда евро (407 операции), а по компонента за МСП (КМСП) бяха подписани договори на стойност 14,5 милиарда евро (470 операции). Като цяло това представлява значително увеличение в сравнение с 2017 г., в края на която общо предоставените заеми възлизаха на 37,4 милиарда евро.

Към 31 декември 2018 г. общата експозиция на оставащите за изплащане суми, покрити от гаранцията от ЕС, възлизаше на почти 15,8 милиарда евро, в сравнение с 10,1 милиарда евро през 2017 г.

Експозицията на бюджета на ЕС към възможни бъдещи плащания по гаранцията на ЕС от гледна точка на подписаните операции (изплатени и неизплатени) възлизаше на 19,8 милиарда евро.

Експозицията на гаранцията на ЕС по отношение на изплатените операции на ЕФСИ от групата на ЕИБ, по които средствата не са възстановени, беше в размер на 15,8 милиарда евро към 31 декември 2018 г. от нетното налично правно задължение⁴⁶ в размер на 25,9 милиарда евро, гарантирано от ЕС. Сумата от 15,8 милиарда евро е записана като условен пасив в бележките към финансовите отчети на ЕС за 2018 г.

В рамките на компонента за инфраструктура и иновации (КИИ) експозицията към оставащите за погасяване отпуснати суми, обезпечена с гаранцията на ЕС, възлиза на 14,8 милиарда евро, от които 14,2 милиарда евро за дългови операции и 600 милиона евро за операции от типа на капиталовите операции.

През 2018 г. управляваните от ЕИБ операции на ЕФСИ в рамките на компонента за инфраструктура и иновации (КИИ) генерираха нетни приходи от 112,7 милиона евро за ЕС. От тази сума във финансовите отчети на ЕС за 2018 г. беше отчетено нетно вземане на Комисията от ЕИБ към 31 декември 2018 г. в размер на 38,9 милиона евро⁴⁷.

Към 31 декември 2018 г. по компонента за МСП (КМСП) общият размер на остатъчната експозиция, обезпечена с гаранцията на ЕС, беше 995 милиона евро, от които 880 милиона евро за операции по гаранцията и 115 милиона евро за капиталови операции.

⁴⁵ Информация за тази точка е извлечена от Доклада на Комисията до Европейския парламент, Съвета и Европейската сметна палата относно управлението на Гаранционния фонд на Европейския фонд за стратегически инвестиции през 2018 г. (СОМ(2019) 244 final, 28.5.2019 г.).

⁴⁶ Според член 11 от изменението ЕФСИ 2.0 размерът на гаранцията на ЕС в нито един момент не надхвърля 26 милиарда евро и не превишава 16 милиарда евро преди 6 юли 2018 г. Исканията за изпълнение и използването на гаранцията на ЕС и провизиите за продукти за портфейлна гаранция в рамките на компонента за МСП се изваждат от максималния размер на гаранцията на ЕС.

⁴⁷ След приспадане на оставащите разходи за събиране на вземания в размер на 0,5 милиона евро, дължими на ЕИБ през 2019 г. във връзка с неизпълнена операция.

ЕС направи разходи в размер на 30,3 милиона евро през 2018 г. за операциите на ЕФСИ в рамките на компонента за МСП (КМСП). От тази сума на 30 юни 2019 г. или след тази дата на ЕИФ следва да се заплатят административни такси в размер на 21,9 милиона евро, записани във финансовите отчети на ЕС за 2018 г.

Общите активи на ГФЕФСИ⁴⁸ възлизаха на 5 452 милиона евро към 31 декември 2018 г. Активите обхващаха инвестиционния портфейл от ценни книжа, разпределен по следния начин: активи, обявени за продажба (5 000 милиона евро), валутна форуърд продажба на щатски долари с положителна нетна настояща стойност, класифицирана като финансови активи по справедлива стойност чрез излишък или дефицит (2 милиона евро) и пари и парични еквиваленти (450 милиона евро).

Захранване на Гаранционния фонд за ЕФСИ

През 2018 г. бе поето задължение за бюджетен кредит на обща стойност 2 069 милиона евро във връзка с обезпечаването на ГФЕФСИ. От тази сума бе поето задължение за бюджетен кредит в размер на 1 905 милиона евро в съответствие с Решение С(2018) 307 на Комисията. Допълнителни бюджетни кредити за поети задължения в размер на 105 милиона евро бяха предоставени от бюджетния ред „Резерви за финансови намеси“. И накрая, бе поето задължение за сума в размер на 59 милиона евро като целеви приходи.

През годината на ГФЕФСИ действително бе изплатена обща сума в размер на 2 014 милиона евро. По-голямата част от тази сума дойде от бюджетни кредити за плащания от общия бюджет на ЕС, а сума в размер на 59 милиона евро беше събрана като целеви приход (53,4 милиона евро от приходи на ЕФСИ и 5,6 милиона евро от приходи на фонд Marguerite) и сума в размер на 154,9 милиона евро беше прехвърлена като допълнителни бюджетни кредити за плащания в края на бюджетната година.

Искания за изпълнение и използване на гаранцията на ЕС

В съответствие с член 8.1, буква а) от Споразумението за ЕФСИ бе отправено искане за изпълнение по гаранцията на ЕС за сума в размер на 97,1 милиона евро, свързана с неизпълнение на операция в рамките на компонента за инфраструктура и иновации. В съответствие с член 11 от Споразумението за ЕФСИ ЕИБ събра първоначално сумата от 18,6 милиона евро, като намали сумата, която да бъде изплатена, на 78,5 милиона евро. Искането за изпълнение беше платено от сметката на ЕФСИ (17,7 милиона евро) и от ГФЕФСИ (60,8 милиона евро). След това беше събрана сумата от 1,6 милиона евро. Във връзка с тази неизпълнена операция ЕИБ поиска сума в размер на 1,0 милион евро за разходи по събирането и 0,6 милиона евро — за подлежащи на възстановяване административни разходи.

През 2018 г. сума в размер на 0,6 милиона евро беше изплатена на ЕИБ за покриване на разходите за финансиране⁴⁹ и 10,7 милиона евро — за корекции на стойността⁵⁰.

За повече информация относно управлението на Гаранционния фонд на ЕФСИ вж. последната версия на Доклада на Комисията до Европейския парламент, Съвета и

⁴⁸ Одитираните финансови отчети на гаранционния фонд на ЕФСИ са оповестени в работния документ на службите на Комисията, придружаващ доклада за ГФЕФСИ – SWD (2019) 188.

⁴⁹ Вж. член 8.1, буква г) от Регламента за ЕФСИ. Тази сума не включва разходите в размер на 1,6 милиона евро, свързани с посоченото по-горе искане за изпълнение.

⁵⁰ Вж. член 8.1, буква б) от Регламента за ЕФСИ.

Сметната палата относно управлението на Гаранционния фонд на Европейския фонд за стратегически инвестиции⁵¹ и свързания с него работен документ на службите на Комисията.

7. ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ (ЕФУР)

На 14 септември 2016 г. Европейската комисия предложи план за външни инвестиции (ПВИ) за насърчаване на инвестициите в държавите партньори в Африка и в съседните на ЕС държави, за да бъдат укрепени партньорствата и да се допринесе за постигането на целите за устойчиво развитие, което спомага за преодоляване на някои от първопричините за миграцията.

Част от Плана за външни инвестиции (ПВИ) е новият Европейски фонд за устойчиво развитие (ЕФУР) в качеството му на интегриран механизъм за финансиране, подпомагащ инвестициите на публичните финансови институции и частния сектор. Тъй като е отворен за редица партньори по изпълнението, ЕФУР е в състояние да привлече много повече публични и частни инвестиции в целевите държави, отколкото би било възможно иначе. В тази категория влизат:

- бюджетна гаранция и
- инструменти за смесено финансиране.

Законодателството за ЕФУР влезе в сила на 26 септември 2017 г.⁵²

7.1 Относно гаранцията от ЕФУР

Гаранцията от ЕФУР ще се използва за намаляване на рисковете за инвестиции в устойчиво развитие в партньорските държави, като по този начин помага за мобилизирането на инвестиции, особено от частния сектор.

Гаранцията е замислена така, че да се мобилизират частни инвестиции на стойност 1,54 милиарда евро. Тази сума беше разпределена по 28 предложения за инвестиционни програми и се очаква да мобилизира до 17,5 милиарда евро инвестиции в устойчиво развитие в партньорските държави (голяма част от тях от частни източници). Гаранцията може да:

- привлича финансиране за част от началния капитал („собствен капитал“ или „рисков капитал“), необходим на даден проект, за да започне изпълнението му;
- служи като ангажимент (гаранция) за изплащане на част от заема, ако заемополучателят е претърпял загуби и не изпълнява задълженията си по него.

⁵¹ Последна версия — COM(2019) 244 final, 28.5.2019 г.

⁵² Регламент (ЕС) 2017/1601 на Европейския парламент и на Съвета от 26 септември 2017 г. за създаване на Европейски фонд за устойчиво развитие (ЕФУР), гаранция от ЕФУР и Гаранционен фонд на ЕФУР (ОВ L 249, 27.9.2017 г., стр. 1).

Инвестиционните програми

До април 2018 г. редица партньорски финансови институции (ФИ) предложиха над 40 инвестиционни програми в размер на повече от 3,5 милиарда евро, които да бъдат обезпечени с гаранцията от ЕФУР по петте приоритетни области за инвестиции (инвестиционни компоненти), които са: а) устойчива енергия и свързаност, б) финансиране на микро-, малки и средни предприятия (ММСП), в) устойчиво земеделие, селскостопански предприемачи и агробизнес, г) устойчиви градове и д) цифровизация за развитие.

През юни и ноември 2018 г. въз основа на предложенията на ФИ, ЕС накрая отпусна 1,54 милиарда евро за 28 гаранции.

NASIRA

Първото споразумение за гаранция от ЕФУР беше подписано на 18 декември 2018 г. с нидерландската банка за развитие FMO, чийто кредитен рейтинг е AAA, в полза на механизма за финансиране със споделен риск NASIRA.

FMO очаква NASIRA да създаде и подкрепя до 800 000 работни места и да е от полза за малките и средните предприятия (МСП), вътрешно разселените и връщаните лица, бежанците, жените и младите хора.

Едновременно трябва да започнат множество преговори с други партньорски финансови институции (ФИ), а значителен брой от тях се очаква да приключат преди края на 2019 г.

7.2 Гаранционен фонд на ЕФУР

Гаранционният фонд на ЕФУР представлява ликвиден резерв, от който се плаща на допустимите партньори в случай на задействане на гаранцията от ЕФУР след сключването на гаранционни споразумения с допустимите партньори и в съответствие със съответните разпоредби и с глава III от Регламент (ЕС) 2017/1601.

Ресурсите на Гаранционния фонд на ЕФУР трябва да се управляват пряко от Комисията и се инвестират в съответствие с принципа на доброто финансово управление при спазване на подходящи пруденциални правила.

Гаранционният фонд на ЕФУР се финансира чрез вноски от бюджета на Съюза и от Европейския фонд за развитие (ЕФР), както и чрез доброволни вноски от държавите членки и други субекти, предоставящи средства, а също и от други източници на капитал, в съответствие с член 14 от Регламент (ЕС) 2017/1601.

Равнището на финансиране е определено на 50 % от общите задължения по гаранцията от ЕФУР, покрити от общия бюджет на Съюза.